

характеризуються низьким чи помірним ризиком. Дохідність такого портфеля також є низькою. Метою застосування пасивної моделі управління страховим портфелем є отримання регулярних стабільних надходжень і мінімізація витрат на здійснення управлінських заходів та моніторинг ринку. Перегляд портфеля здійснюється щорічно або лише раз на декілька років. Мінімізація ризиків досягається шляхом формування значно диверсифікованої структури портфеля, тому застосування даного підходу можливе лише для класичного (традиційного) страхового портфеля.

Список використаних джерел:

1. Лебединська Л. Д. Стратегічні аспекти сталого розвитку страхового ринку України під впливом глобалізаційних процесів / Л. Д. Лебединська, Л. М. Ремньова // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 9. – С. 207–214.
2. Страховий і перестраховий ринки в епоху глобалізації: монографія / Козьменко О. В., Козьменко С. М., Васильєва Т. А. та ін. – Суми: Університетська книга, 2011. – 388 с.

Павлушенко Т.О.

аспірант кафедри фінансів,

Київський національний торговельно-економічний університет

**КОШТОРИС БЮДЖЕТНОЇ УСТАНОВИ, ЯК ІНСТРУМЕНТ
ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ**

Ефективне функціонування будь-якої сфери діяльності людини та держави в цілому (в тому числі і бюджетної сфери) залежить від її фінансової забезпеченості. В умовах постійного розвитку економічної системи України актуальними є дослідження та удосконалення теоретичних аспектів механізму фінансового забезпечення діяльності бюджетних установ, які є складовою господарського механізму держави. Бюджетні установи, як одні з основних учасників бюджетного процесу, в основному не мають своїх власних надходжень. Їх діяльність забезпечується за рахунок коштів Державного та місцевого бюджетів. Саме тому бюджетне фінансування є основною формою фінансового забезпечення бюджетних установ. Бюджетне фінансування – надання з бюджету у безповоротному порядку коштів на видатки, пов'язані зі здійсненням державних замовлень, виконанням державних програм, утриманням державних і комунальних установ та організацій. Являє собою процес виділення, зарахування, розподілу та перерахування коштів на рахунки розпорядників коштів у межах, визначених кошторисами і затверджених у бюджеті. Ґрунтується на двох основних принципах: плановості виділення та цільовому характері використання коштів.

Для запровадження ефективного державного контролю за витрачанням бюджетних коштів державними установами, що фінансуються з Державного і місцевих бюджетів із 1997 року було здійснено перехід на фінансування цих установ на основі кошторису. Саме тому виділення коштів з бюджету на

забезпечення діяльності апарату законодавчої та виконавчої влади, управління, суду й прокуратури, обороноздатності країни, на утримання соціально-культурної сфери, а також державних та комунальних підприємств, установ та організацій, які не мають своїх доходів (бюджетних установ), здійснюється шляхом кошторисного фінансування. Кошторисне фінансування – це метод безповоротного, безвідплатного відпуску грошових коштів на утримання установ, що перебувають на повному фінансуванні з бюджету, на основі фінансових планів – кошторисів витрат. Таким чином, за цим методом фінансується майже вся невиробнича сфера суспільства, що базується на державній або комунальній формі власності (бюджетна сфера). Обсяг передбачуваних витрат згідно з кошторисами закріплюється в бюджетах, які приймаються на відповідних рівнях – у Державному бюджеті, бюджеті Автономної Республіки Крим та місцевих бюджетах. Кошторисно-бюджетне фінансування здійснюється на основі загальних принципів бюджетного фінансування. Згідно Бюджетного кодексу України, бюджетні установи – органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідно державного бюджету чи місцевого бюджету. Кошторисне фінансування здійснюється на основі декількох принципів (*див. рисунок 1*) [3, с. 285]. Фінансовий контроль дає можливість перевірити обґрунтованість планів, виявити недоліки та помилки у фінансовій діяльності, проаналізувати їх виконання, вжити заходів з їх усунення, надати інформацію для планування державних витрат.

Порядок, який регулює складання, розгляд, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ затверджений Постановою Кабінету Міністрів України № 228 від 28 лютого 2002 року. Згідно цієї постанови, кошторис бюджетної установи – основний плановий фінансовий документ бюджетної установи, яким на бюджетний період встановлюються повноваження щодо отримання надходжень і розподілу бюджетних асигнувань на взяття бюджетних зобов'язань та здійснення платежів для виконання бюджетною установою своїх функцій та досягнення результатів, визначених відповідно до бюджетних призначень.

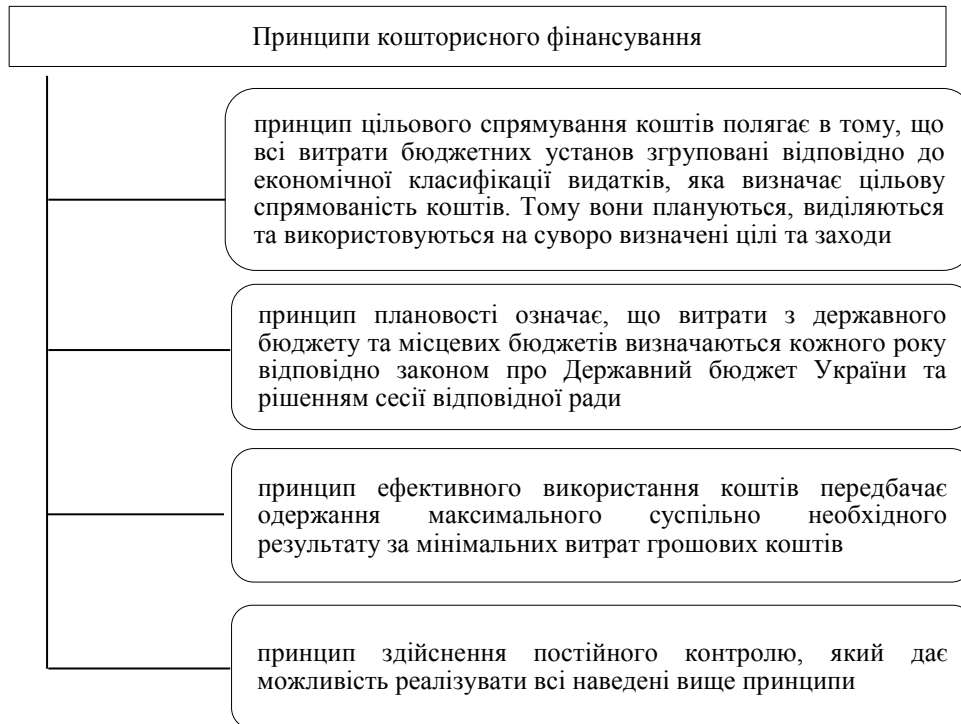

Рис. 1. Схема. Принципи кошторисного фінансування

Форма кошторису затверджується Міністерством фінансів України.

Кошторис має два складники:

– загальний фонд (містить обсяг надходжень із загального фонду бюджету та розподіл видатків за повною економічною класифікацією видатків бюджету на виконання бюджетною установою основних функцій або розподіл надання кредитів з бюджету за класифікацією кредитування бюджету);

– спеціальний фонд (містить обсяг надходжень із спеціального фонду бюджету на конкретну мету та їх розподіл за повною економічною класифікацією видатків бюджету на здійснення відповідних видатків згідно із законодавством, а також на реалізацію пріоритетних заходів, пов'язаних з виконанням установою основних функцій, або розподіл надання кредитів з бюджету згідно із законодавством за класифікацією кредитування бюджету).

План асигнувань загального фонду бюджету, план надання кредитів із загального фонду бюджету, план спеціального фонду, план використання бюджетних коштів вищих навчальних закладів та наукових установ, закладів охорони здоров'я, що надають первинну медичну допомогу, помісячний план використання бюджетних коштів є невід'ємними частинами кошторису і затверджуються разом із ним. Форми зазначених планів затверджуються Мінфіном. Затвержені форми плану використання бюджетних коштів і помісячного плану використання бюджетних коштів можуть бути доповнені іншими показниками. Розрахунки, які обґрунтовують показники видатків бюджету або надання кредитів з бюджету, що включаються до проекту кошторису, є невід'ємною частиною кошторису. Розпорядники бюджетних коштів нижчого рівня погоджують форму розрахунків з головним розпорядником бюджетних коштів.

Установа незалежно від того, чи веде вона бухгалтерський облік самостійно, чи обслуговується централізованою бухгалтерією, для забезпечення своєї діяльності складає індивідуальні кошториси, плани асигнувань загального фонду бюджету, плани надання кредитів із загального фонду бюджету, плани спеціального фонду за кожною виконуваною нею бюджетною програмою (функцією), а вищі навчальні заклади та наукові установи, заклади охорони здоров'я, що надають первинну медичну допомогу, також індивідуальні плани використання бюджетних коштів та індивідуальні помісячні плани використання бюджетних коштів. Кошториси не складаються за бюджетними програмами, призначення за якими встановлюються законом про Державний бюджет України, за загальнодержавними витратами та рішенням відповідної ради про затвердження місцевого бюджету у частині міжбюджетних трансфертів, здійснення передачі бюджетних призначень головним розпорядникам бюджетних коштів і бюджетних програм щодо виконання державою гарантійних зобов'язань за кредитами, залученими під державні гарантії, мобілізаційної підготовки галузей національної економіки, резервного фонду місцевих бюджетів, а також за бюджетними програмами щодо виплати пенсій, надбавок та підвищень до пенсій, призначених за різними пенсійними програмами.

Установам можуть виділятися бюджетні кошти тільки за наявності затверджених кошторисів, планів асигнувань загального фонду бюджету, планів надання кредитів із загального фонду бюджету, планів спеціального фонду, а вищим навчальним закладам та науковим установам, закладам охорони здоров'я, що надають первинну медичну допомогу, також за наявності затверджених планів використання бюджетних коштів і помісячних планів використання бюджетних коштів. Також установи мають право брати бюджетні зобов'язання, витратити бюджетні кошти на цілі та в межах, установлених затвердженими кошторисами, планами асигнувань загального фонду бюджету, планами надання кредитів із загального фонду бюджету, планами спеціального фонду, а вищі навчальні заклади та наукові установи, заклади охорони здоров'я, що надають первинну медичну допомогу, також установлених затвердженими планами використання бюджетних коштів і помісячними планами використання бюджетних коштів.

Слід зазначити, що кошторисне фінансування, як метод фінансового забезпечення, має як переваги, так і недоліки. Серед переваг кошторисного фінансування слід відмітити те, що за допомогою даного методу забезпечується відповідність доходної та видаткової частини кошторису, тобто фінансування планових витрат бюджетної установи відбувається в повному обсязі. Окрім того, кошторисне фінансування передбачає жорсткий та постійний фінансовий контроль за витрачанням грошових коштів. Одночасно, кошторисне фінансування має значні недоліки, які пов'язані з тим, що даний метод не передбачає достатніх стимулів для раціонального і ефективного господарювання та взаємозв'язку між рівнем фінансування бюджетної установи та результатами її діяльності. Відповідно здійснюється фінансування лише мережі бюджетних установ, а не наданих ними послуг. Окрім того, законодавством закріплено зв'язок джерел надходження коштів

спеціального фонду з напрямками їх використання і заклад не може вільно, на власний розсуд розпоряджатися заробленими коштами, тобто фактично відсутня фінансова автономія бюджетних установ.

Отже, можна зробити висновок, що кожна бюджетна установа для забезпечення своєї діяльності та виконання покладених на неї функцій повинна складати індивідуальні кошториси, плани асигнувань загального фонду бюджету, плани надання кредитів із загального фонду бюджету, плани спеціального фонду за кожною виконуваною нею бюджетною програмою (функцією). Кожна бюджетна установа є розпорядником бюджетних коштів. Розпорядники бюджетних коштів нижчого рівня погоджують форму розрахунків з головним розпорядником бюджетних коштів. Тобто є певний порядок складання проектів кошторисів, їх розгляду, затвердження та виконання. В процесі виконання бюджету важливо, щоб фінансові ресурси, надані головному розпоряднику бюджетних коштів, спрямовувалися і контролювалися з метою досягнення цілей та завдань затвердженого бюджету.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України. Закон від 08.07.2010 № 2456-VI / [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon4.rada.gov.ua>
2. Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2002 року № 228 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua>
3. Булгакова С. О., Василенко Л. І., Єрмошенко Л. В., Александров В. Т., Недбаєва С. М. Державні фінанси: Фінанси. Бюджетна система України. – Том 1. – Київ: НВП «АВТ лтд.», 2004.
4. Пігуль Н. Г., Люта О. В. Особливості реалізації фінансового механізму бюджетних установ [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://uabs.edu.ua/images/stories/docs/K_F/Liuta_008.pdf
5. Чуприна Л. М. Бюджетна установа, як особливий суб'єкт фінансовий правовідносин // Бюлетень Міністерства юстиції України № 2 (88) 2009.

Паталєта А.О.

студент;

Александрова Г.М.

кандидат економічних наук, доцент,

*Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського (м. Кривий Ріг)*

ДЕФІНІЦІЯ «СТРАХОВИЙ РИНОК»: НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ

Повноцінний страховий ринок є необхідною умовою покращення стану і добробуту населення та фактором сталого розвитку економіки країни. В Україні цей сектор знаходиться на ранній стадії свого розвитку і має деякі